ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 18ης Σεπτεμβρίου 1990 *

Στην υπόθεση C-228/89,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Finanzgericht του Μονάχου προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Farfalla Flemming und Partner

και

Hauptzollamt München-West,

η έκδοση αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των δασμολογικών κλάσεων 70.13 « γυάλινα αντικείμενα εσωτερικής διακοσμήσεως διαμερισμάτων ή παρομοίων χρήσεων », 99.01 « ζωγραφικοί πίνακες κατασκευασμένοι αποκλειστικώς διά χειρός » και 99.03 « πρωτότυπα έργα αγαλματοποιίας και γλυπτικής, εκ πάσης ύλης », του παραρτήματος των κανονισμών (ΕΟΚ) 3000/80 του Συμβουλίου, της 28ης Οκτωβρίου 1980, και 3300/81 του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 1981, περί τροποποιήσεως του κανονισμού (ΕΟΚ) 950/68, περί του κοινού δασμολογίου (ΕΕ ειδ. έκδ., ειδικός τόμος, και ΕΕ 1981, L 335, σ. 1, αντίστοιχα),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. A. Schockweiler, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini και T. F. O'Higgins, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Tesauro
γραμματέας: D. Louterman, κυρία υπάλληλος διοικήσεως

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η εταιρία Farfalla Flemming und Partner, εκπροσωπούμενη από τους εταίρους Monika Flemming και Peter Pommerencke,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον νομικό της σύμβουλο Jörn Sack,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση,

αφού άκουσε τις παρατηρήσεις που ανέπτυξαν προφορικά η εταιρία Farfalla Flemming und Partner και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά τη συνεδρίαση της 5ης Ιουνίου 1990,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Ιουνίου 1990,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με Διάταξη της 26ης Απριλίου 1989, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Ιουλίου 1989, το Finanzgericht του Μονάχου υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των δασμολογικών κλάσεων 70.13 « γυάλινα αντικείμενα εσωτερικής διακοσμήσεως διαμερισμάτων ή παρομοίων χρήσεων », 99.01 « ζωγραφικοί πίνακες κατασκευασμένοι αποκλειστικώς διά χειρός » και 99.03 « πρωτότυπα έργα αγαλματοποιίας και γλυπτικής, εκ πάσης ύλης », του παραρτήματος των κανονισμών (ΕΟΚ) 3000/80 του Συμβουλίου, της 28ης Οκτωβρίου 1980, και 3300/81 του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 1981, περί τροποποιήσεως του κανονισμού (ΕΟΚ) 950/68 περί του κοινού δασμολογίου (ΕΕ ειδ. έκδ., ειδικός τόμος, και ΕΕ 1981, L 335, σ. 1, αντίστοιχα — στο εξής: ΚΔ).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν κατά την εκδίκαση διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Farfalla Flemming und Partner (στο εξής: Farfalla) και του Hauptzollamt München-West (Κεντρικού τελωνείου του δυτικού Μονάχου, στο εξής: Hauptzollamt), η οποία αφορά τη δασμολογική κατάταξη των « paperweights » που εισήγαγε η Farfalla από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά την περίοδο από 4 Μαΐου 1981 μέχρι 30 Απριλίου 1982.

3 Από τη δικογραφία που έχει σχηματίσει το εθνικό δικαστήριο προκύπτει ότι τα « paperweights » που αφορά η κύρια δίκη είναι γυάλινες σφαίρες που φέρουν χρωματιστές παραστάσεις και των οποίων το κάτω μέρος είναι μια επίπεδη επιφάνεια. Οι χρωματιστές παραστάσεις συνίστανται είτε σε παραστάσεις που σχηματίζονται επί του πυρακτωμένου ακόμη γυαλιού με τη βοήθεια σπάτουλας και στη συνέχεια επικαλύπτονται με λεπτό στρώμα γυαλιού είτε σε τρισδιάστατα τεχνουργήματα τα οποία, αφού πρώτα κατασκευαστούν, τοποθετούνται στο εσωτερικό της γυάλινης σφαίρας. Τόσο οι γυάλινες σφαίρες όσο και οι διακοσμητικές παραστάσεις έχουν κατασκευαστεί εξ ολοκλήρου με το χέρι από αμερικανούς καλλιτέχνες. Λόγω του ότι οι σφαίρες είναι χειροποίητες, κάθε τεμάχιο είναι διαφορετικό. Ο καλλιτέχνης πάντως κατασκευάζει σειρές από « paperweights » που είναι παρόμοια κατά το μέγεθος, την παράσταση και την εμφάνιση. Κάθε τεμάχιο υπογράφεται από τον καλλιτέχνη και η τιμή πωλήσεώς του κυμαίνεται μεταξύ 35 και 300 δολαρίων ΗΠΑ (USD), ενώ γίνονται εκπτώσεις ανάλογα με τις αγοραζόμενες ποσότητες.

4 Η Farfalla ζήτησε να τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία τα ανωτέρω εμπορεύματα και δήλωσε ότι αποτελούν « πρωτότυπα έργα αγαλματοποιίας και γλυπτικής, εκ πάσης ύλης », κατά την έννοια της κλάσεως 99.03 του ΚΔ, η οποία προβλέπει απαλλαγή από τους δασμούς.

5 Αντίθετα, το Hauptzollamt κατέταξε τα εμπορεύματα αυτά στη δασμολογική κλάση 70.13 (« γυάλινα αντικείμενα εσωτερικής διακοσμήσεως διαμερισμάτων ή παρομοίων χρήσεων »), η οποία προβλέπει την επιβολή δασμού.

6 Κατά της αποφάσεως αυτής η Farfalla άσκησε προσφυγή ενώπιον του Finanzgericht του Μονάχου, ισχυριζόμενη ότι, εφόσον πρόκειται για πρωτότυπα έργα τέχνης που κατασκευάζονται με το χέρι από διάσημους καλλιτέχνες και είναι περιζήτητα από τους συλλέκτες και τα μουσεία, τα επίμαχα « paperweights » έπρεπε να καταταγούν στην κλάση 99.03 του ΚΔ. Εφόσον τα « paperweights » αυτά δεν έχουν καμία αξία χρήσεως, αφού δεν χρησιμοποιούνται ποτέ ως πρες-παπιέ, δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ούτε ως διακοσμητικά αντικείμενα ούτε ως είδη με εμπορικό χαρακτήρα και επομένως δεν μπορούν να υπαχθούν στην κλάση 70.13 του ΚΔ.

7 Η Farfalla υποστήριξε επικουρικώς ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου ότι τα επίμαχα « paperweights » υπάγονται στη δασμολογική κλάση 99.01 (« ζωγραφικοί πίνακες κατασκευασμένοι αποκλειστικώς διά χειρός »), δεδομένου ότι ο καλλιτέχνης επιθέτει με τη σπάτουλα τα χρώματα επί της επιφανείας των γυάλινων σφαιρών όπως θα τα

χρησιμοποιούσε πάνω στο μουσαμά της ζωγραφικής, η μόνη δε διαφορά από την παραδοσιακή ζωγραφική συνίσταται στο χρησιμοποιούμενο υλικό υπόβαθρο, το οποίο είναι από γυαλί.

8 Αντίθετα, το Hauptzollamt ισχυρίσθηκε ότι τα επίμαχα « paperweights » είναι αντικείμενα συνήθους χρήσεως και αποτελούν έργα χειροτεχνίας και όχι τέχνης. Η αξία χρήσεως των « paperweights » δεν αναιρείται από το γεγονός ότι στην πράξη δεν χρησιμοποιούνται για συγκεκριμένους σκοπούς. Χαρακτηριστικό των πρωτοτύπων έργων γλυπτικής κατά την έννοια της κλάσης 99.03 του ΚΔ είναι, κατά την άποψη του Hauptzollamt, η έλλειψη λειτουργικότητας και χρησιμότητας, η δε προϋπόθεση αυτή δεν πληρούται εν προκειμένω. Εξάλλου, η υπαγωγή των επιδίκων αντικειμένων στην κλάση 99.01 προσκρούει στο γεγονός ότι τα « paperweights » δεν ζωγραφίζονται με το χέρι, αλλά κατασκευάζονται με τη μορφοποίηση ρευστών και χρωματιστών μαζών γυαλιού.

9 Το Finanzgericht του Μονάχου έκρινε ότι στην ενώπιόν του διαφορά ετίθετο πρόβλημα ερμηνείας της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Αποτελούν ζωγραφικούς πίνακες κατά την έννοια του κοινού δασμολογίου (κλάση 99.01) ή γλυπτά έργα οι σφαίρες από γυαλί με μια επίπεδη επιφάνεια που χαρακτηρίζονται ως " paperweights " και κατασκευάζονται εξ ολοκλήρου με το χέρι από αναγνωρισμένους καλλιτέχνες γυαλιού, οι οποίοι σχηματίζουν με μικρή σπάτουλα επί της επιφανείας του ρευστού ακόμη γυαλιού διάφορες παραστάσεις από χρωματιστό γυαλί;

2) Μπορούν να έχουν εμπορικό χαρακτήρα κατά την έννοια της σημειώσεως 3 του κεφαλαίου 99 τα ανωτέρω περιγραφέντα είδη που κατασκευάζονται και υπογράφονται από αναγνωρισμένους καλλιτέχνες και τα ομοειδή αντικείμενα στα οποία ο καλλιτέχνης σχηματίζει τρισδιάστατες χρωματιστές παραστάσεις στο εσωτερικό της σφαίρας (αντί για δισδιάστατες στην επιφάνειά της);

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα: Έχουν εμπορικό χαρακτήρα τα αντικείμενα τα οποία:

α) κατασκευάζονται από τους καλλιτέχνες με την ίδια χειροτεχνική μέθοδο με την οποία τα ομοειδή αντικείμενα από γυαλί κατασκευάζονται μαζικά από τεχνίτες σε υαλουργεία βάσει των προτύπων των καλλιτεχνών,

β) κατασκευάζονται μεν από τους ίδιους τους καλλιτέχνες, αλλά σε λίγα τεμάχια με το ίδιο μέγεθος, τις ίδιες παραστάσεις και την ίδια εμφάνιση,

γ) έχουν διακοσμητικό χαρακτήρα λόγω του είδους των σχεδίων που επιλέγονται για τις πολύχρωμες παραστάσεις και

δ) διατίθενται προς πώληση σε σειρές, κάθε τεμάχιο δε πωλείται στην ίδια τιμή με το αντίστοιχο τεμάχιο των άλλων σειρών, τιμή η οποία κυμαίνεται μεταξύ 35 και 300 USD και επί της οποίας γίνονται εκπτώσεις,

ή υπάρχουν άλλα κριτήρια που είναι κρίσιμα για να θεωρηθεί ότι ένα γλυπτό έργο έχει εμπορικό χαρακτήρα; »

10 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση εκτίθενται διεξοδικώς τα περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

11 Με τα ερωτήματα που υπέβαλε, το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσία αν οι σφαίρες από γυαλί με επίπεδη βάση που είναι διακοσμημένες με δισδιάστατες ή τρισδιάστατες παραστάσεις και χαρακτηρίζονται ως « paperweights », είναι δε εξ ολοκλήρου χειροποίητες, κατασκευάζονται σε περιορισμένο αριθμό τεμαχίων και υπογράφονται από γνωστούς καλλιτέχνες, πρέπει να θεωρούνται κατά τη δασμολογική τους κατάταξη ως αντικείμενα εμπορικού χαρακτήρα και συνεπώς να κατατάσσονται ανάλογα με την ύλη από την οποία συνίστανται ή εμπίπτουν ως έργα τέχνης στο κεφάλαιο 99 του ΚΔ. Στην τελευταία αυτή περίπτωση το εθνικό δικαστήριο ερωτά ακόμη αν τα επίμαχα αντικείμενα πρέπει να θεωρηθούν ως « ζωγραφικοί πίνακες και σχέδια κατασκευασμένα αποκλειστικώς διά χειρός » κατά την έννοια της κλάσεως 99.01 του ΚΔ ή ως « πρωτότυπα έργα αγαλματοποιίας και γλυπτικής, εκ πάσης ύλης », κατά την έννοια της κλάσεως 99.03 του ΚΔ.

12 Για να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα αυτά, πρέπει ευθύς εξαρχής να υπενθυμιστεί ότι η οριοθέτηση των κλάσεων του ΚΔ δεν μπορεί να στηρίζεται σε ιδιότητες που καθορίζονται κυρίως βάσει υποκειμενικών και μεταβλητών κριτηρίων, αλλά αντίθετα πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια που ορίζει το ΚΔ, ώστε να διασφαλί-

ζεται η αποτελεσματική του λειτουργία και η ασφάλεια δικαίου (βλέπε αποφάσεις της 27ης Οκτωβρίου 1977 στην υπόθεση 23/77, Westfälischer Kunstverein, Slg. 1977, σ. 1985, σκέψη 3, και της 13ης Δεκεμβρίου 1989 στην υπόθεση C-1/89, Raab, Συλλογή 1989, σ. 4423, σκέψη 25).

13 Όπως έχει κρίνει επανειλημμένα το Δικαστήριο, το αποφασιστικό κριτήριο για τη δασμολογική κατάταξη των εμπορευμάτων πρέπει γενικώς να αναζητείται στα αντικειμενικά τους χαρακτηριστικά και τις αντικειμενικές τους ιδιότητες, όπως ορίζονται στις κλάσεις του ΚΔ και στις σημειώσεις των τμημάτων ή των κεφαλαίων (βλέπε π. χ. αποφάσεις της 10ης Οκτωβρίου 1985 στην υπόθεση 200/84, Daiber, Συλλογή 1985, σ. 3363, σκέψη 13, και στην υπόθεση 252/84, Collector Guns, Συλλογή 1985, σ. 3387, σκέψη 10).

14 Στο σημείο αυτό επιβάλλεται καταρχάς η διαπίστωση ότι από τη σημείωση 3 του κεφαλαίου 99 του ΚΔ προκύπτει ότι τα γλυπτά έργα που έχουν εμπορικό χαρακτήρα, μεταξύ των οποίων τα χειροτεχνήματα, δεν υπάγονται στο κεφάλαιο αυτό, το οποίο φέρει τον τίτλο « αντικείμενα τέχνης, συλλογών και αρχαιοτήτων », αλλά πρέπει να κατατάσσονται στο κεφάλαιο στο οποίο εμπίπτει η ύλη από την οποία συνίστανται.

15 Στη συνέχεια πρέπει να τονιστεί ότι η κατάταξη αυτή επιβεβαιώνεται από το γράμμα της δασμολογικής κλάσεως 99.01, η οποία, όσον αφορά τους ζωγραφικούς πίνακες και τα σχέδια, εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής της τα « βιομηχανικώς επιτευχθέντα είδη τα φέροντα διακοσμήσεις διά της χειρός ».

16 Επομένως, όπως έχει ήδη κρίνει το Δικαστήριο, το γεγονός ότι ένα αντικείμενο μπορεί να έχει καλλιτεχνικό χαρακτήρα δεν έχει ως αναγκαία συνέπεια την υπαγωγή του αντικειμένου αυτού στο κεφάλαιο 99 του ΚΔ, δεδομένου ότι η ιδιότητα αυτή προσδιορίζεται κυρίως βάσει υποκειμενικών και μεταβλητών κριτηρίων (βλέπε π. χ. απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1989, Raab, όπ. π., σκέψη 12).

17 Κατά συνέπεια, ακόμη και αν υποτεθεί, όπως υποστήριξε η Farfalla, ότι τα « paperweights » που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης πρέπει να θεωρηθούν ως έργα τέχνης, το στοιχείο αυτό δεν έχει αποφασιστική σημασία για τη δασμολογική κατάταξη των εμπορευμάτων αυτών.

18 Επιπλέον, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι ο λόγος για τον οποίο το ΚΔ προβλέπει δασμολογική ατέλεια για ορισμένα έργα τέχνης συνίσταται στο γεγονός ότι τα έργα αυτά, επειδή αποτελούν καθαρά προσωπικές δημιουργίες με τις οποίες οι καλλιτέχνες εκφράζουν την αντίληψή τους περί αισθητικής, δεν είναι από οικονομική άποψη ανταγωνιστικά ούτε αμοιβαίως ούτε προς άλλα αντικείμενα.

19 Κατά συνέπεια, η ατέλεια αυτή δεν δικαιολογείται για τα αντικείμενα που τελούν — δυνητικώς τουλάχιστον — σε καθεστώς οικονομικού ανταγωνισμού προς άλλα παρόμοια αντικείμενα, βιομηχανικής ή βιοτεχνικής παραγωγής.

20 Δεδομένου ότι οι τελωνειακές αρχές δεν μπορούν να βασίζονται, κατά τη δασμολογική κατάταξη των εμπορευμάτων, παρά μόνο σε αντικειμενικά κριτήρια που απορρέουν από τα εξωτερικά χαρακτηριστικά των εμπορευμάτων, τα εμπορεύματα αυτά, ακόμη και αν κατασκευάζονται από καλλιτέχνες εξ ολοκλήρου με το χέρι, πρέπει να θεωρούνται ως εμπορεύματα εμπορικού χαρακτήρα κατά την έννοια της σημειώσεως 3 του κεφαλαίου 99 του ΚΔ, εφόσον η εξωτερική τους μορφή μοιάζει με την εξωτερική μορφή παρεμφερών ειδών, βιομηχανικής ή βιοτεχνικής παραγωγής.

21 Αυτό όμως συμβαίνει και με τα « paperweights » που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης. Πράγματι, από τη δικογραφία που διαβίβασε το εθνικό δικαστήριο και από την ενώπιον του Δικαστηρίου συζήτηση προκύπτει ότι τα χαρακτηριστικά και οι ιδιότητες των « paperweights », όπως προκύπτουν από την εξωτερική τους μορφή, τους προσδίδουν, όσον αφορά τη δασμολογική τους κατάταξη, εμπορικό χαρακτήρα, εφόσον τα αντικείμενα αυτά ενδέχεται να καταστούν ανταγωνιστικά προϊόντων που τους μοιάζουν εξωτερικά και κατασκευάζονται βιομηχανικώς από ονομαστά εργοστάσια κρυσταλλίνων ειδών.

22 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι τα « paperweights », που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης, αφενός είναι χειροποίητα και κατασκευάζονται σε περιορισμένο αριθμό τεμαχίων από γνωστούς καλλιτέχνες και αφετέρου συλλέγονται από τους φίλους του είδους και εκτίθενται σε μουσεία, χωρίς να χρησιμοποιούνται ποτέ ως πρες-παπιέ. Όπως ακριβώς δηλαδή η καλλιτεχνική αξία που έχει ενδεχομένως ένα αντικείμενο δεν μπορεί να εκτιμηθεί από τις τελωνειακές αρχές, έτσι και η μέθοδος παραγωγής ή κατασκευής και ο πραγματικός σκοπός για τον οποίο προορίζεται το αντικείμενο αυτό δεν μπορούν να αποτελούν για τις τελωνειακές αρχές κριτήρια δασμολογικής κατατάξεως, δεδομένου ότι πρόκειται για στοιχεία που δεν

απορρέουν από τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του εμπορεύματος και επομένως δεν μπορούν να αξιολογούνται ευχερώς από τις τελωνειακές υπηρεσίες. Για τους ίδιους λόγους, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η τιμή του εν λόγω αντικειμένου δεν αποτελεί κατάλληλο κριτήριο για τη δασμολογική του κατάταξη.

23 Ούτε το γεγονός ότι τα επίμαχα « paperweights » υπογράφονται από τον καλλιτέχνη που τα δημιούργησε αποτελεί αποφασιστικό στοιχείο υπέρ του χαρακτηρισμού τους ως αντικειμένων τέχνης κατά την έννοια του κεφαλαίου 99 του ΚΔ. Πράγματι, παρά το γεγονός ότι τα χειροτεχνήματα υπογράφονται συχνά από τον δημιουργό τους, η σημείωση 3 του κεφαλαίου 99 εξαιρεί ρητά αυτό το είδος έργων από το πεδίο εφαρμογής του κεφαλαίου αυτού.

24 Από όλες τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι στο Finanzgericht του Μονάχου πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι σφαίρες από γυαλί με επίπεδη βάση που είναι διακοσμημένες με δισδιάστατες ή τρισδιάστατες παραστάσεις και χαρακτηρίζονται ως « paperweights », είναι δε εξ ολοκλήρου χειροποίητες, κατασκευάζονται σε περιορισμένο αριθμό τεμαχίων και υπογράφονται από γνωστούς καλλιτέχνες, πρέπει να θεωρούνται κατά τη δασμολογική τους κατάταξη ως αντικείμενα εμπορικού χαρακτήρα και κατά συνέπεια να κατατάσσονται ανάλογα με την ύλη από την οποία συνίστανται.

25 Εφόσον επομένως τα εμπορεύματα που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης δεν εμπίπτουν στο κεφάλαιο 99 του ΚΔ, δεν χρειάζεται να δοθεί απάντηση στο ερώτημα που αφορά την οριοθέτηση των κλάσεων 99.01 και 99.03 του κεφαλαίου αυτού.

Επί των δικαστικών εξόδων

26 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία υπέβαλε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με Διάταξη της 26ης Απριλίου 1989 το Finanzgericht του Μονάχου, αποφαίνεται:

Οι σφαίρες από γυαλί με επίπεδη βάση που είναι διακοσμημένες με δισδιάστατες ή τρισδιάστατες παραστάσεις και χαρακτηρίζονται ως « paperweights », είναι δε εξ ολοκλήρου χειροποίητες, κατασκευάζονται σε περιορισμένο αριθμό τεμαχίων και υπογράφονται από γνωστούς καλλιτέχνες, πρέπει να θεωρούνται κατά τη δασμολογική τους κατάταξη ως αντικείμενα εμπορικού χαρακτήρα και κατά συνέπεια να κατατάσσονται ανάλογα με την ύλη από την οποία συνίστανται.

Schockweiler Mancini O'Higgins

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Σεπτεμβρίου 1990.

Ο γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος του δεύτερου τμήματος

F. A. Schockweiler